

Umkringdur Jón Gnarr borgarstjóri var umkringdur í ráðhúsinu í gær þegar leikskólastjóra dreif þar að í meðmælagöngu sinni til að mæla með því að hætt verði við sameiningar leikskóla í borginni. Lögðu þeir fyrir fætur borgarstjóra spjöld sem á voru létruð einkunnarorð hvers skóla fyrir sig til að sýna á táknuman hátt hversu ólíkir skólanir eru sem stendur til að sameina.

Vísindamenn í fjötrum sérhagsmunu?

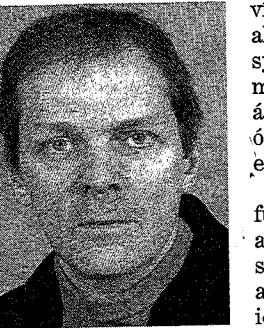
Eftir Gunnar Ágúst Gunnarsson

Fyrir skömmu rituðu 37 vísindamenn, undir forystu Eiríks Steingrímssonar professoress við læknadeild Háskóla Íslands, bingmönnum umvöndunarbréf sakir fram komiðnar tillögum til bingsályktunar sem miðar að því að útiræktun erfðabreyttra (eb) lífvera verði ekki heimilud hér á landi frá og með árinu

2012. Í því segir að „engin hætta er talin stafa af slíkri ræktun“, að áhyggjur tillögurnar séu „byggðar að verulegu leyti á misskilningi, vanpekkingu, fordóumum eða hagsmunum“ og að greinargerð með henni sé „að mestu leyti röng“. Þingmenn eru hirtir fyrir ófagleg vinnubrögð.

I stað þess að byggja tillöguna á alíti beirra sem hvorki hafa skilning né fagbekkingu eru bingmenn hvattir til að leita til „beirra mörgu fræðimanna sem eru vel að sér um málefnið“. Er augljóst að Eiríkur telur sveit sína falla undir þá skilgreiningu og er þá skammt úr leiðsögn beirra í örð hinnar helgu bókar: „Ef þér farið eftir því sem ég segi eruð þér sannir lærviseinir minir og munuð þekkja sannleikann, og sannleikurinn mun gera yður frálsa.“ (Jóh. 8. kap., 31-32. v.)

Látum bingmenn svara fyrir sig, en skoðum nánar málflutning Eiríks og félaga. Hvað veldur því að 37 vísindamönnum er ókunnugt um tugi ritrýndra rannsóknar þess efnis að slepping eb-lífvera kunni að valda viðtækri mengun umhverfis og skaðlegum áhrifum um aðrar lífverur? Er hugsanlegt að þótt hafi óvart orkað á professor Eirík í sjónvarpsviðtali í tilefni umrædds bréfs, er hann segir „engar sérstakar vísindalegar ástæður“ en meira „þóttiskar“ liggja að baki banni við útiræktun eb-plantna? Par var þó sannarlega ljóst að niðurstöður

Gunnar Águst Gunnarsson

vísindarannsókna G.E. Sér-alini o.fl. (2009) á 3 maí-syrkjum, sem ætluð voru til manneldis og fóðrunar, voru ástæða þess að fjöldi Evrópulanda bannar ræktun á erfðabreyttum maís?

Og hvað styður þá djörfu fullyrðingu Eiríks og félaga að ónákvæmni erfðainn-skota hafi „engar alvarlegar afleiðingar fyrir umhverfið“? Gögn um rannsóknir þess efnis væru vel begin, en óþarf að láta sem það sé óumdeilt, því vísindamenn

hafa bent að við innskot kunni að verða gríðarleg röskun á erfðamengi með ófyrirsjáanlegum afleiðingum fyrir lífveruna og áhrif hennar á umhverfið (Wilson o.fl. 2004).

Hvað rekur Eirík til að staðhæfa að „allar vísindalegar rannsóknir sem gerðar hafa verið“ bendi til þess að „ekki sé neinn fótur fyrir því að eb-lífverur séu að valda skaða“, þegar fyrir liggur fjöldi rannsókna sem bendir til ofnæmis- og eituráhrifa á til-raunadýr og búfé (m.a. Malatesta o.fl., Prescott o.fl., Puszta o.fl., Sérálini o.fl.)?

Því verður a.m.k. ekki á móti mælt að umhverfis- og heilsufarsáhrif eb-lífvera eru mjög umdeild þótt sjálfstæðar rannsóknir eigi á brattann að sækja gegn ægivaldi liftæknifyrtækja. Í skýrslu Sameinuðu þjóðanna (útg. 2008) sem 400 vísindamenn sömdu og stjórnvöld 58 ríkja árituðu er rót nokkura helstu vandamála í landbúnaði rakin til ræktunar eb-plantna. Hvað er þá annað eftir til málsbóta útiræktun eb-plantna en sérhagsmunir liftnifyrtækja?

Athygli vekur hve áras Eiríks og félaga á umrædda bingsályktunartillögu ber svipmót af ógnum sem sjálfstæðir vísindamenn og stjórnvöld víða um heim hafa mátt þola af hálfu liftæknifyrtækja og vísindamanna í þjónustu þeirra fyrir þá sök eina að hafa leitt fram rannsóknir sem benda til hættu

» Hvað er þá annað eftir til málsbóta útiræktun erfðabreyttra plantna en sérhagsmunir liftæknifyrtækja?

sem umhverfi og heilsu kann að stafa af sleppingu eb-lífvera. Athyglisvert er að Eiríkur og félagar telji sig þurfa að sverja af sér hagsmunatengsl við ORF liftækni, en viðurkenna þó að nokkrir þeirra hafi atvinnu af rannsóknum með eb-lífverur. Margir þeirra starfa í stofnum sem a.m.k. til skamms tíma voru samningsbundnar ORF um fræðslu, rannsóknir, þróun og jafnvæl markaðsmál. Og a.m.k. fimm þeirra starfa hjá Landbúnaðarháskóla Íslands sem unnið hefur náið með ORF og var lengi vel hluthafi í fyrirtækini. Þá benti professor Eiríkur að af efnahagslegum ástæðum væri rangt að banna útiræktun eb-plantna og notaði ítrekað starfsemi ORF til að réttlæta mál sitt.

Í anda hins göfuga vísindamarkmiðs að skilja orsakir heimsins fyrirbæra-rerum cognoscere causas – hljótum við að sprýra hvað valdi þeirri ónákvæmni sem málflutningur Eiríks og hans ágæta förneyts ber vott um. Tæpast er það landfræðileg einangrun. Er hugsanlegt að kenna megi um bekkingsarkorti eða léttvægu mati þeirra á varúðarreglum? Hvort tveggja yrði talið íslensku vísindasamfélagi til vansa, ef rétt reyndist. En sist er svo illa igrunduð ráðgjöf til þess fallin að draga úr meintri ófaglegri meðferð málá á hinu háa Alþingi. Silkislegið yfirvarp óháðra vísinda fær því miður ekki dulið kröfur Eiríks og félaga um að löggjafarvaldið gangi erinda sérhagsmunu – í málí sem í ríkum mæli varðar heill þjóðar og umhverfis hennar. Það er miður, eftir allt sem á undan er gengið í landi voru.

Höfundur er framkvæmdastjóri.

væðingar var krafða í viðskiptali einnig stjórnmal Langar skýrslur aðar um orsök fahagslifsins en lit ið fyrir umbótum grundvelli þeirra rótinu sem upp valdasjúkir lýðslófifestu. Ný ríki kosin undir kjör „gagnsæi og heið með spillinguna Skjaldborg um lofað. Endurnýjum heimsins var Hverjar hafa svorðið? Öll loforð svíkin katagóris ingin sem begið sitt frá bófunum landið í þrot sit ast á valdastolu hegðar sér nú e mey á úthátið; gefa dýrasta dýgræn hafa helst unnið að svíkja ingaloforð. Frá ríkisstjórn hafði orð á sér fyrir en lítið fer fyrri leika um þessan Petta er í stutt síðustu tveggja riði eins og aðg atvinnumálum af landinu séu lega á afrekask „fyrstu hreinu stjórnar“ sem takt við allar að stjórnir.

Sneemma á ferriksstjórnar vefsíðu í heimsins fyrir ógleymi. Ógleymi kvæðagreiðsla að Evrópusam sem nokkrir þó Vinstri grænn, kjökrandi atkvöldunni. Við þurðu vatnaskil flokk þann. Hugsjónum var róða en valdið fylkingunni fyrr. Enginn risi svikum. Við þó flokkurinn búi hugsjónanna milli bings og valds afnumin nái díjum í vasarinnar. Dauðsjónafolksins á voðaverkið. Og þá var hinu víginnu. Lamb alræðiss er dómsvaldið domstólanum ebrað og gan forsætisráðhe-